vizualiai pastebimais darbo pėdsakais briaunose. Gausi specialios paskirties dirbinių grupė - jų surinkta 46. Be išvardintų dirbinių tipų, dar rasta: grąžtelių, ylų, kaltelių ašmenėlių, retušuotų nuoskalų, neidentifikuotų dirbinių fragmentų.

Iš kitos rūšies akmenų pagamintas įtveriamasis ovalaus pjūvio gludintas kirvis smarkiai nudirbtais ašmenimis.

Aptikta nemažai gyvulių kaulų su pjovimo ir skėlimo žymėmis. Kaulinių-raginių dirbinių nedaug: raginis skobtelis gludintais ašmenimis, neaiškios paskirties kaulinis dirbinys, pagamintas iš perskelto vamzdinio kaulo, iš dviejų pusių paaštrinta viršūne ir pora smulkių gludintų dirbinėlių fragmentų.

Ariamoje dirvoje aptikta įvairių laikotarpių puodų šukių. Žalvario amžiaus keramikos išliko tik kultūriniame sluoksnyje. Puodų kaklai S formos, retkarčiais įžambiomis įraižomis puoštomis briaunomis. Rasta keletas šukių, puoštų apskritų duobučių ir grūdelio pavidalo įspaudais, horizontaliomis linijomis. Puodų molio masėje buvo mineralinių priemaišų, dugneliai plokšti.

Gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje aptikta žalvarinė įvija ir gintaro gabaliukas.

Gyvenvietė egzistavo ankstyvajame žalvario amžiuje ir datuotina II tūkst. pr. m. e. viduriu.

Vygandas Juodagalvis

GLUOBIŲ AKMENS AMŽIAUS GYVENVIEČIŲ TYRINĖJIMAI

Gluobių (Šakių raj., Būblelių apyl.) akmens amžiaus paminklai buvo aptikti 1984 m, žvalgant Šešupės pakrantes. Išsiskyrė 6 titnaginių dirbinių radimvietės. Vienoje jų, Gluobių 1-oje, buvo iškasta 16 m^2 žvalgomoji perkasa, kurioje aptikti židinio pėdsakai, titnaginių dirbinių,

keramikos šukių. 1990 m. į vakarus nuo pirmosios perkasos buvo iškasti keturi 2x2 m dydžio šurfai, kuriuose išryškėjo 20-50 cm storio kultūrinis sluoksnis. 1991 m. EEM ištyrė dar 52 m^2. Taigi iš viso yra ištirta 84 m^2.

Gluobių 1-oji akmens amžiaus gyvenvietė buvo įrengta l00m į vakarus nuo dešiniojo Šešupės kranto, II viršsalpinėje terasoje, šiauriniame Gluobių šilo pakraštyje. Topografinė gyvenvietės padėtis palanki: iš šiaurės vakarų gyvenvietę saugojo pelkėta dauba, iš pietryčių - giloka rėva. 300 m į šiaurę yra brasta per Šešupę.

Gyvenvietės kultūrinis sluoksnis - geltonas smulkiagrūdis smėlis slūgsojo po 40-50 cm storio suartos žemės ir vietomis 4-15 cm storio šviesiai rudo, arimo apnaikinto smėlio sluoksniais. Rytinėje gyvenvietės dalyje kultūrinis sluoksnis nuartas, kiek geriau jis išlikęs vakarinėje dalyje, tačiau ir čia jis daugelyje vietų sunaikintas karo metais iškastų apkasų bei sprogimų duobių. Nesuardytame kultūriniame sluoksnyje aptikta pastato, židinių, stulpaviečių pėdsakų, sudegusių kauliukų, keramikos šukių ir titnaginių radinių.

Iškart po ariamos žemės sluoksniu tamsia dėme išryškėjo pastato kontūrai. Statinys buvo pailgas, 6,5 m ilgio ir 2,8-3 m pločio, 24-40 cm gylio, orientuotas rytų-vakarų kryptimi. Duobės šlaitai nuolaidūs, kultūrinis sluoksnis pastato viduje, ypač kampuose, tamsus, jame gausu medžio angliukų, suodžių dėmių. Pastato ribose užfiksuotos 8 stulpavietės: 5 mažesnės, 6-9 cm skersmens ir 14-20 cm gylio, bei 3 stambesnės, 16-20 cm skersmens ir 20-44 cm gylio. Mažesnės stulpavietės koncentravosi vakariniame gale, sudarydamos skersai pastato gana tiesią, eilę. Dar trys stulpavietės buvo šalia pastato.

Aptiktos 3 židinių liekanos. Pirmasis židinys buvo pietvakarinėje pastato dalyje, antrasis - pietrytinėje, o trečiasis - šiaurės rytiniame kampe. Pirmasis židinys buvo apskritas, 70 cm skersmens ir 48 cm gylio, pusapvalio pjūvio. Židinio centre aptikta keletas perdegusių akmenų, o jo dugne -

ochros dėmė. Antrasis židinys taip pat apskritas, 70-80 cm skersmens, 28 cm gylio, nuo viršaus iki dugno prigrūstas 8-13 cm skersmens perdegusių akmenų. Židinio duobės sienelės beveik statmenos. Trečiasis židinys ovalus, 70-80 cm skersmens, 12 cm gylio duobutėje nuolaidžiais kraštais ir su 5 cm aukščio kauburėliu, iškilusiu kultūriniame sluoksnyje. Židinio pakraščiuose surasta keletas perdegusių akmenų. Visuose židiniuose aptikta titnago dirbinių, keramikos šukelių, medžio angliukų, perdegusių kauliukų ir riešutų kevalų.

Kultūriniame sluoksnyje surinkta 1750 titnaginių radinių: nuoskalų (75,5%), skelčių ir jų nuolaužų (8,8 %), skaldytinių ir jų fragmentų (2,9%), retušuotų titnagų (12,9%). Skaldytiniai nedideli, pagaminti iš vietinio titnago rieduliukų, pasitaikančių Šešupės atodangose. Skaldytiniai vienagaliai kūginiai ir dvigaliai prizminiai, tačiau daugiausia netaisyklingų, be aiškių skėlimo aikštelių. Skeltės trumpos, siauros (0,8-1,1 cm pločio), dažniau trikampio pjūvio. Pasitaikė plačių, patina padengtų skelčių, bet jos nepritampa prie viso titnagų komplekso ir skirtos ankstyvesnei, greičiausiai - mezolito laikotarpio, stovyklavietei. Visi kiti titnagai juodos, pilkos ir, rečiau, balkšvos spalvos. Aptikti 6 strėlių antgaliai: 2 lancetiniai ir 4 trapeciniai. Abu lancetai su būdingomis išskalomis smaigalyje, išriestomis ir smulkiu retušu retušuotomis nugarėlėmis. 2 trapecijos taisyklingos paprastosios, kitos - žemosios. Visų trapecijų šoninės briaunos retušuotos smulkiu statmenu retušu. Gremžtukai (22 vnt.) įvairių formų, ašmenų link platėjantys, dažniau gaminti iš nuoskalų. Jų tarpe 5 šoniniai ir 3 apskriti, visi kiti galiniai. Rėžtukai (11 vnt.) šoniniai, kampiniai ir viduriniai, taip pat dažniau gaminti iš nuoskalų, netaisyklingi. Visi grandukai (11 vnt.) gaminti iš nuoskalų, amorfiški. Aptikti 3 ietigalių ašmenėliai, pagaminti iš siaurų skelčių ir retušuoti statmenu bei smulkiu retušu. Be minėtų dirbinių tipų, dar surasta: 4 ylos, 2 kalteliai, 2 smaigai, 6 peiliai, 2

mikrorėžtukai, 15 neaiškios paskirties dirbinių, 69 retušuotos nuoskalos, 50 retušuotų skelčių, 22 neidentifikuotų dirbinių fragmentai.

Keramikos šukelės labai smulkios ir sunykusios. Rasta keletas silpnai profiliuotų S formos kaklelių lygiomis arba iš viršaus įspaudais puoštomis briaunomis ir plokščio dugnelio fragmentas. Puodų sienelių šukės be jokių puošybos elementų. Keramikos molio masėje buvo stambių mineralinių priemaišų. Vienos šukės molio masėje, be mineralinių priemaišų, būta ir augalinių.

Gluobių 3-oji gyvenvietė buvo 600 m į pietryčius nuo dešiniojo Šešupės kranto, 150 m į vakarus nuo kelio iš Kudirkos Naumiesčio į Kidulius, Gluobių šilo rytinėje pamiškėje, 550 m į pietryčius nuo Gluobių 1-osios akmens amžiaus gyvenvietės. Ariamos žemės lauke išsiskiria neaukšta smėlėta kalvelė, kurioje 1984 m. buvo surinkta daugiau kaip 100 titnaginių radinių, 70x70 m plote. 1990 m. titnaginių radinių paplitimo vietoje ir aplink ją iškasti 8 Šurfai (bendras ištirtas plotas - 32 m^2), tačiau kultūrinio sluoksnio pėdsakų surasti nepavyko. Visuose šurfuose po 30-40 cm storio suartos žemės sluoksniu slūgsojo švarus geltonas smulkiagrūdis smėlis be radinių.

Šurfuose ir žemės paviršiuje surinkta 518 titnaginių radinių: nuoskalų (72,8 %), skaldytinių ir jų fragmentų (5 %), skelčių ir jų nuolaužų (10,6 %), retušuotų titnagų (11,6 %). Dirbiniai ir skaldytiniai gaminti iš juodo ir pilko vietinio titnago, smulkūs, be patinos. Skaldytiniai netaisyklingi, labai sunaudoti. Iš jų išsiskiria vienas dailus kūginis laibasis skaldytinis, skirtas siauroms, ilgoms skeltėms paruošti. Skeltės dažniau siauros ir labai siauros. Strėlių antgaliai - 3: 1 trikampis, įgaubtu pagrindu, šiek tiek išgaubtomis šoninėmis briaunomis retušuotas plokščiu abiejose pusėse, kiti 2 netaisiklingi lapelio formos, smulkiu retušu retušuotomis šoninėmis briaunomis ir smaigaliais. Aptikta galinių gremžtukų, šoninių, vidurinių ir kampinių rėžtukų,

peilių įžambiomis viršūnėmis, grąžtelių, ylų, kaltelių ašmenėlių, ietigalių ašmenėlių grandukų, negludinto titnaginio kirvelio fragmentas, retušuotų skelčių ir nuoskalų.

Radinių paplitimo kompaktiškumas liudija, jog visas titnaginių dirbinių kompleksas priklausė vienai trumpalaikei gyvenvietei.

Gluobių 1-osios ir 3-osios gyvenviečių titnago dirbinių tipai labai panašūs. Panaši ir gyvenviečių toopgrafinė padėtis. Abiejų gyvenviečių titnago inventorius ir Gluobių 1-osios gyvenvietės keramika artimi Kubilėlių vėlyvojo neolito gyvenvietės radiniams.

Aleksiejus Luchtanas

KERNAVĖS PUŠYNO PRIE NERIES ARCHEOLOGINIAI TYRINĖJIMAI 1991M.

VU Archeologijos ir etnologijos katedros ekspedicija tyrinėjo 1989m. žvalgymo metu aptiktą tariamojo Kernavės alko vietą esančiame prie Neries pušyne (žr. ATL 1988 ir 1089 metais. V. 1990,P.193-196).

Pušyne, I viršsalpinės terasos pakraštyje, 30m nuo upės, šalia 1989m. žvalgomosios perkasos, ištirtas 50m^2 plotas. Aptikta trijų laikotarpių radinių - neolito, senojo geležies amžiaus ir viduramžių. Geriausiai išliko 40 cm gylyje nuo paviršiaus aptiktas neolito kultūrinis sluoksnis pilkai rudame smėlyje. Jo storis nuo 10 iki 30 cm. Šiaurės rytinėje ploto dalyje, 8m^2 plotelyje, aptikta didesnė dalis visų titnago radinių. Jų koncentracija - daugiau kaip 70 radinių viename kvadratiniame metre. Radiniai gulėjo aplink beveik apskritą 0.7 m skersmens, 0.3 m gylio židinį, kuriame, be titnago fragmentų, aptikta pavienių sudegusių kauliukų bei mineralizuotų apanglėjusių smalingo spygliuočio gabalų.